

TISZAZAVIDÉK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egy negyedévre . . . . . 1 forint Félévre . . . . . 2 forint Megjelen minden vasárnap reggel.	SZERKESZTŐSÉG: Csongrádon, főter, 29. házszám. KIADÓHIVATAL: Csongrádon, magtár-utca 41. házszám.	HIRDETÉSEKET és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.

Igazságtalanság-e vagy méltánytalanság?

Csongrád, decz. 27.

A Csongrád-sövényházi ármentesítő társulat a legutóbb 1888. évben foganatosított árvizelleni védekezés alkalmával nem találván elég biztosítottak a társulati töltéseknek azon szakaszát, mely a Csongrád-serház-zugi rét oldalán fekszik, áteresztette mesterséges uton azon a vizet, hogy a társulati érdekeltséget Csongrádváros szilárd alapzatu körtöltéseivel védje meg az árvizkiöntés ellen.

Kétségtelen azonban, hogy a csongrádvárosi körtöltés nem társulati védmű lévén, annak költségeit nem a társulati érdekeltség állítván elő s illetve nem az viselő, azt mint társulati védtöltést használni a csongrád-sövényházi ármentesítő társulatnak joga egyáltalán nem volt.

Ebből következő kétségtelen

az is, hogy a társulati érdekeltség mindazon károkat köteles Csongrád város közönségének megtéríteni, melyeket a körtöltésben, annak társulati védtöltésként való használata által okozott.

Mert a társulati érdekeltség megvédésére a csongrádi határban nem a várost védő körtöltések szolgálnak, — hanem a társulati védtöltések.

Csongrádváros közönsége nem azért építette drága költsön pénzen körtöltéseit, hogy az a társulati nagy érdekeltség védelmére használtassék fel; hanem, hogy ez végszükség esetére a belterület védelmére szolgáljon.

S így kétségtelen, hogy ezen, kizárólag a várostvédő töltéseket, a társulati érdekeltség saját külön céljaira nem használhatja fel a nélkül, hogy a jogosulatlan használat által okozott károkat, a védekezési célra költsön-

vett töltés tulajdonosainak meg ne térítse.

Ily egyszerű és világos lévén a jogkérdés, valóban fel nem foghatjuk, hogy a csongrád-sövényházi ármentesítő társulat miniszteri biztossága, hogyan tagadhatta meg a város közönsége azon határozottan jogosult kérelmének teljesítését, mely szerint a társulati érdekeltség térítse meg a körtöltésben okozott azon károkat, melyek onnan származnak, hogy a körtöltés használtatott fel a társulati védtöltés helyett a társulati érdekeltség védelmére.

Hiszen az csak el nem tagadható, hogy a társulati érdekeltség nincs jogosítva egy más érdekeltség töltésével védelmezni magát?! És vajon igazságérzettel vitethető-e egy perczig is azon állítás, hogy miután gyenge volt a társulati védtöltés, azért a várost védő körtöltést használni jogosulttá lett a tár-

TÁRGYA.

Laura.

Irta: Kapás Lajos.

Olyan szép volt, mint a felső rózsabimbó.

Bomlott is utána az egész vidék fiatal-sága!

Ő meg csak úgy játszott velük, mint a kis czieza a pamut-gombolyaggal. Minden héten más volt a tour-on. Akit legjobban bosszantott, vagy akire legtöbbször reá vetette — éles guny között — gyönyörű szemeit; az volt a legboldogabb. Egy-egy gunyos mosolyt, egy-két éles megjegyzést többre becsültek életüknél.

A fiatal lány tudta ezt jól; de tudták a fiatal emberek is. És mégsem akadt egy is, aki a leányt ezen hiuságából, büszkeségéből és szeszélyéből kigyógyítani, mint mondan szokták, kiábrándítani merészelte volna.

De nem is tudták a módját. És ez még jobban fölbátorította a kis leányt.

Nemhogy beléunt volna szeszélyétől bélyegzett tetteinek folytatásába; nemhogy belatta volna hiusága káros voltát; hanem, mintha csak vesztét érezte volna, nem volt előtte senki szent, akit guny tárgyává ne

tett volna lépten-nyomon, akit „semmi” számba ne vett volna!

Föltartózatlanul ment ez a kis leány azon az uton, amely kell, hogy örvénybe, bukásra vezessen. Ment; mint a folyó vize, mig akadályra nem talál; akadályra, melyet önjerejéből legyőzni képtelen.

Ez az akadály nemsokára előállott,

Egy fiatal, szegény nevelő vetődött abba a helységbe. Ez lett azon pont, amelyen a fiatal leány öszszes akarata hajótörést szenvedett.

A leánynak — mondjuk őt Laurának, a név nem sokat határoz — családja rokonsági viszonyban állott ama családdal, ahová a fiatal nevelő, Laczi, beszegődött. Beszegődött, mondom, mert a nevelői kenyér keservesebb a cselédénél; keserűbb a keserű alóénál. Erről csak annak van fogalma, aki azt már izlelte. Nem mondom, hogy mindenütt így áll a dolog; de száz eset közül kilencvenkilenc esetben igaz amit állítok.

De nem erről van szó!

Laczi megszokta ezt a keserves kenyeret: hiszen földhöz ragadt szegény szülék gyermeke volt! Otthon nem kényeztették el; az élet pedig lemondásra, nélkülözésre tanította. Hiába! az élet a legjobb iskola! Aki ebből győzedelmesen kerül ki: többet produkál az iskolában szerzett összes tapasztalatainak eredményéről; az tudja, mire kell becsülni az életet.

Laczi az élet iskolájából került ki. Végig küzdötte valamennyi harczeit az életnek s legutoljára maradt neki a — nevelői kenyér.

Oda jött a családhoz, ahol eleintén nagyon kevésre becsülték. Ugy tettek vele, mint a gyémánt-kövel, amit idő előtt nem ismernek fel a tapasztalatlanok. De ez csak rövid ideig tartott. Mikor megismerte a család Laczi telkének nemességét, férfias komolyságát, észtehetségének ragyogását: fokról-fokra a legnagyobb tiszteletben részesült.

A család uton-utfélén csakis derék nevelőjéről beszélt.

Igy jutott a hire Laurához is.

Megismerkedtek.

Laczi sok mindent hallott Laura szeszélyéről, sőt az első találkozás alkalmával maga is meggyőződött a valóságról. Föltette magában, hogy ezt a büszke teremtetést megtörí. Igen ám! de hogyan? Ó, a szegény nevelő, egy gazdag leánynyal szemben hogyan teheti ezt?

Addig gondolkozott, tervezett, mig ki-sütötte.

Ignorálni fogja Laurát, ez lesz a legjobb!

S csakugyan ez volt a legjobb.

Laurát végtelenül bosszantotta az, hogy ez a „jött-ment nevelő”, mint ő nevezte,

Mai számunk 6 oldalra terjed.

sulat? Hát mi köze ehhez Csongrád város közönségének? Tartozik Csongrád város közönsége a nagy társulati érdekeltségnek kölcsönadni, magyarul mondom: „potyára“ az ő körtöltését csupán azért, mert a társulatnak nincsen elég erős gátja? Hát vajjon járult csak egy fillérrel is ez a társulat annak a körtöltésnek költségeihez? Igazság és méltányos volt-e tehát a társulat részéről megtagadni a város közönségének kártérítésre irányított jogosult kérelmét? Egyáltalán nem! Ha elrongálta a társulat érdekeltségének védelmére való felhasználás közben a város körtöltését, véleményünk szerint saját költségén helyreállítani is tartozik azt. Mert irva van, hogy „senki más kárával nem gazdagodhatik.“

Csongrád népe nem lehet arra kárhóztatva, hogy a társulati töltések költségeit is fizesse e mellett pedig saját körtöltését „potyára“ átadja a társulatnak védekezési célra, és az akként megrongált körtöltését ismét a saját zsebéből állíttassa helyre, hogy legyen majd a legközelebbi árvíz esetén a társulatnak mivel védenie ismét magát...

Ez nem lehet! Ez a jogtalanság és erőszakosságnak, de nem a jognak uralma lenne!...

Helyesen cselekszi tehát a város közönsége, ha jogos igényeinek érvényesítését erélyesen folytatja és megindítja a pert a Csongrád-sövényházi ármentesítő társulat ellen.

semmibe sem veszi. Hidegen köszön; közönyös doogokról beszél; a vágást vágással viszonzozza; a társaságban észre sem látszik őt venni, holott a vidék fiatalága, mint méhek a köpött, úgy rajongnak őt körül.

Éjjel nappal ez a gondolat járta át agyát.

Laczi volt éjjel álma, nappal gondolatja úgy annyira, hogy — beléseretett. De büszkesége titkolódzásra készítette.

Föltette magában, hogy inkább szive szakadjon meg, mintsem ezt észze vegyék rajta. Pedig nem titkolhatta sokáig. A bu, a bánat napról napra hervasztotta mint a forró napsugár a virágot. Észrevette rajta mindenki, hogy valami lelki baja van; észrevették azt — szemmel láthatólag — hogy már nem a régi.

Vigasztalták, de mindhiába!

Részvételt volt iránta mindenki, csak Labzi nem.

Ez még jobban bántotta őt.

Belátta, hogy ez sokáig nem tarthat így; megalázta magát, megtörte büszkeségét, feláldozta hiúságát: maga vallotta meg könnyezve Laczinak, hogy szereti; szereti forrón, lángolóan; szereti lelke-lelkéből, a fiatal szív teljes hevével.

Megdöbbenve hallgatta meg Laurát. Nem ezt akarta ő. Csak kiábrándítani hiúságából és semmi egyebet.

Mert lehetetlenségnek tartjuk, hogy ha a bíró elé vitetik az ügy, akár az igazság, akár a méltányosság tekintetei a bíróság jogérzetén a fenforgó kérdésben erőt ne vegyenek s mi káraink türelmes elviselésére ítéltesünk!

Az ebtartási szabályrendelet.

Csongrád vármegye törvényhatósági bizottságának 1890. évi október hó 29-én 330. sz. a. határozatával meghozatott az „ebtartási szabályrendelet.“ Azt hisszük, hogy nincs Csongrád városában senki, ki ezen szabályrendeletet helyeselné, már csak azért is, mert újabb terhet ró az annélkül is sulyos teher alatt görnyedő polgárok vállára.

De sokkal nagyobb baj az, hogy az ily nagy fontosságú szabályrendeletek hozásánál nem veszik tekintetbe a helyi viszonyokat, hanem azt képzelik, hogy Csongrád, Szentes vagy bármelyik Csongrád megyei község, legalább is oly színvonalon áll, mint a műveltebb felső vidéki városok. Pedig hát ebben nagyon csalódnak, mert ha megnézzük a felső vidéki városokat mint például: Besztercebánya, Selmecz, Kassa stb. azt tapasztaljuk, hogy ott az építkezési mód egész más mint nálunk; ott a házak magas kőfalakkal vannak körülvéve, tehát ott attól, hogy a tolvaj a kerítésen bemászszék — félni nem lehet; ellenben nálunk a kerítések vagy a falak oly alacsonyok, hogy egy kecskebéka könnyű szerrel át ugrik rajtuk. — Annál inkább át ugrik a csirke pecsényére áhító moré.

A módosabb polgárok meg fogják fizetni a kutya adót, de a szegényebbek közt hány lesz olyan, ki a sintér kezére juttatja a házőrző kutyáját csak azért, hogy ne kellessék neki 1 frt ebtartási adót fizetni és

Most, hogy a dolog ennyire fejlődött nem tudta mit tévő legyen?! Ő is megszerette a leányt: de azt tudta hogy övé nem lehet. A válasz-fal közöttünk sokkal őriásibb, semhogy ezt lerombolni képes lenne.

Nem vallotta meg a leánynak, hogy viszont szereti; csak azt mondotta, hogy feledje őt el, mondjon le róla, mert nem érdemes ő egy leány szerelmére sem.

Laura letörülte könnyeit: hidegen vett tőle bucsut.

Laczi másnap eltűnt a vidékről, hogy soha többé ne lássák.

Őt nem is látták, de látták Laurát napról-napra hervadni, fogyni, betegeskedni. Soha senkisé nem tudta, hogy miért? Mendedonda sok keringett, de a valót egyik sem közelítette meg.

Férjhez ment szülői akarata folytán, de egy év múltával már elföldelték; meghantolták a nefelejt el beültetett árkot. Megsíratta őt minden ismerőse. Kár volt e fiatal asszonyért! — mondogatták, a táncz vitte őt a halálba!

Lehet, hogy némileg ezeknek is igazuk volt.

Annyi bizonyos, hogy Laura szive titkát magával vitte a sirba!

igy rövid idő alatt a város nagy részéből ki lesz irtva a házőrző eb.

Ezen szabályrendeletnek legjobban örülnek a drótosok és az ablakosok, mert hiszen ezeket eleget megugratják házőrző ebeink. A tolvajok meg pláne köszönetet szavaznak érte, mert ezután nem fognak félni attól, hogy munkájokban a házőrző ebek háborítani fogják.

De azt hisszük, hogy a vadászokat sem érintette valami kellemesen a vadász kutyák megadóztatása, mert hiszen ezek meg anélkül is bőven meg vannak adóztatva. Nálunk, hogy valaki vadászhaszon 12 frtot fizet a vadászati jegyért, 2 frtot a fegyverért és 20 frtot a vadász-területért, tehát 34 frton alól fegyvert nem vehet a kezébe, most meg hozzá jön a 2 frt vizsla adó, pedig vizsla nélkül a vadász élete mitsem ér.

Azt is figyelembe kellett volna venni a szabályrendelet alkotóinak, hogy jól szervezett rendőrséggel Csongrád megyének egy községe sem bir, nálunk Csongrádon meg nincs is rendőrség. Most ha fel lessz is éllitva új év után az a 18 tagból álló rendőrség, ezekkel még sokra nem megyünk. 18 rendőr egyik nagy községben mint Csongrád nem sok vizet zavar, semminél azonban többet ér. De a rendőrség helyzete is megvan könnyítve akkor, ha jó házőrző ebek vannak, mert ha ki lesznek irtva a házőrző ebek, minden házhoz egy rendőrt kell állítani és még akkor sem lessz megóva a vagyon biztosság.

A szabályrendelet 30 napig közszemlére lévén kitéve, mint értesültünk polgártársaink közül többen fogják észrevételezni és ezek után reméljük, hogy Csongrád megye köztörvényhatósági közgyűlése, az egész szabályrendeletet, mint teljesen használhatatlant és károsat elfogja vetni.

Megyei közgyűlés.

Csongrádvármegye törvényhatósági bizottságának, Szentesen, 1890-ik évi december hó 29-én d. e. 10 órakor s fol tatva tartandó rendes közgyűlésének

t á r g y s o r o z a t a.

1. A folyó évi közgyűlési jegyzőkönyv 355. számának hitelesítése iránti kérvénye.
2. Alispáni évnegyedes jelentés.
3. A vármegye közigazgatási bizottságba 5 tagnak választása 2 évre.
4. A vármegyei igazoló választmányának 1891. évre újraalakítása.
5. Községi számadások megvizsgálásánál 1891. évben közreműködő elnökök megválasztása.
6. Az iparkamarai központi bizottság tagjainak 5 évre megválasztása.
7. Vármegyei loavató bizottságnak 1891. évre való megalakulása.
8. Ifj. Bartha János elhalt bizottsági tag helyébe az 1892. december végéig terjedő időre, a vármegyei állandó választmány építészeti szakosztályába és a központi választmányba egy tag választása.
9. A vármegyei állandó bíráló választmány jelentése a törvényhatósági bizottság virilis tagjai névjegyzékének kiigazítása tárgyában; ezzel kapcsolatban intézkedés az időközileg megüresedett választott bizottsági tagsági helyek választás utján leendő betöltése iránt.
10. A nagym. m. kir. belügyminiszterium 86358—1890. sz. rendelete, a vármegye 1891. évi közigazgatási, árva- és

gyámhatósági kiadásairól szerkesztett költségeloirányzat jóváhagyása és egy hivatal-szolgái állás szervezése tárgyában.

11. A nagym. m. kir. kereskedelem-ügyi minisztérium 72357—1890 sz. rendelete, a szentes-böldi Longóuton gyakorolt vámszedési jog meghosszabbítása tárgyában.

12. Alispáni előterjesztés, a vármegye kezelése alatt álló különféle alapok tőkének a m. kir. adóhivatal leendő kezelése tárgyában.

13. A nagym. m. kir. belügyminisztérium 76677—890. sz. körrendelete, az egyes dohánybevéltási állomásokhoz közigazgatási biztosok kirendelése tárgyában, ezzel kapcsolatban alispáni előterjesztés, a tett elnöki intézkedésekről.

14. A nagym. m. kir. honvédelmi minisztérium 46000—1890. sz. rendelete, az 1891. évi sorozásra vonatkozó előmunkálatok tárgyában.

15. A nagym. m. kir. belügyminisztérium 81815—1890. sz. rendelete, melylyel a Boryslávszky Leó részére 277—kgy. 1890. sz. a. engedélyezett 50 frt segély utalványozását jóváhagyja.

16. Ugyanannak 88805—1890. sz. rendelete, melylyel a Turkovics János részére 365—kgy. 1890. sz. a. engedélyezett 50 frt segély utalványozását jóváhagyja.

17. Arad szab. kir. város polgármesterének átirata, melynek kapcsán az aradi vértanúsobor leleplezésének megőrkítésére vert emlék-érem egy bronzpéldányát megküldi.

18. Ugocsa vármegye törvényhatóságának 156—1890. sz. átirata, melynek kapcsán a betegápolási pótadó általánosítása tárgyában a nagym. m. kir. belügyminisztériumhoz intézett felterjesztését pártolás végett megküldi.

19. Az erdélyi magyar közművelődési egyesület 10.9—1890. sz. átirata, melynek kapcsán orszjegy-kölcsön engedélyezése tárgyában a magyar országgyűlés képviselőházához és a nagym. m. kir. pénzügyminisztériumhoz intézett felterjesztését pártolás végett megküldi.

20. A magyarországi községi és körjegyzők központi egyesületének 135—1890. sz. átirata, melynek kapcsán a községi közigazgatás reformálása érdekében a nagym. m. kir. belügyminisztériumhoz intézett felterjesztését megküldi.

21. Szentés rendezett tanácsú város képviselőtestületének 95. számú határozata, a szentes-hm.-vásárhelyi vicinális vasút építése költségeihez való hozzájárulás tárgyában.

22. Mindszent község képviselőtestületének 116—1890. sz. határozata, a szentes-hm.-vásárhelyi vicinális vasút építési költségeihez való hozzájárulás tárgyában.

23. Szegvár község képviselőtestületének 50.1890. számú határozata ugyanezen tárgyban.

24. Szegvár község képviselőtestületének a kántori állás javadalmazása tárgyában 54—1890. sz. a. hozott határozata s ez ellen dr. Virágh Lajos által benyújtott felelkezés.

25. Mindszent község képviselőtestületének határozata az „Ujvilág” című kertes helyiség egy részének miként leendő felhasználása tárgyában.

26. Dorosma község képviselő testülete által alkotott szervezési szabályrendelet.

27. Dorosma község képviselőtestületének kérvénye 160,000 frt törlesztési kölcsön felvételének engedélyezése iránt.

28. Csany község képviselőtestületének a plebánia lak melléképületeinek kijavítása tárgyában keletkezett 42./1890. sz. határozata s ez ellen Kardos János által benyújtott felelkezés.

29. Sándorfalva község képviselőtestülete által alkotott szervezési szabályrendelet.

30. Ifj. Bartha János és a vármegye közönsége között a szentesi 2785. sz. tjkvben

11830. hrsz. alatti ingatlan egy része felett létrejött ajándékozási szerződés jóváhagyása.

31. Csemegi Antal csongrádi j. volt főszolgabíró kérvénye, a vagyonára vezetett zárlat feloldása és visszatartott hivatali fizetésének kiutalványozása iránt.

32. A szentesi hengermalom részvénytársaság kérvénye a malom udvarán furandó ártézi kut levezetési csatornájának engedélyezése iránt.

33. Csörgő Sándor vármegyei árvaszéki iktató 50 frt segély engedélyezése iránti kérvénye.

34. Schmidt Mihály vármegyei irnok 50 frt fizetési előleg engedélyezési iránti kérvénye.

35. Józsa István vármegyei hajdu 40 frt segély engedélyezése iránti kérvénye.

36. Dr. Szobl Lipót Mindszenti lakos kérvénye, orvostudori oklevelének kihirdetése iránt.

37. Csany község pótköltségvetése az 1890. évre.

38. A vármegyei számvevőség jelentése a csongrádi Tekulics-féle számadások tárgyában.

39. Csany község 1888. évi közpénztári számadására vonatkozó 269.—1890. sz. törv. hat. bizotts. határozat végrehajtása tárgyában számvevői jelentés.

40. Ugyanaz Szegvár község 1889. évi gyámpénztári számadását elbíráló 231—1890. sz. törv. hat. bizottsági határozat végrehajtása tárgyában.

41. Szentés városi községi adó és végrehajtási költség beszédéről és elszámolásáról szóló 1886. évi számadás.

42. Ugyanaz, az 1887-ik évről.

43. Ugyanaz, az 1888-ik évről.

44. Ugyanaz, az 1889-ik évről.

45. Dorosma község 1887. évi közmunkaváltság pénztári számadása.

46. Ugyanaz, az 1888-ik évről.

47. Ugyanaz, az 1889-ik évről.

48. Ugyanannak 1888. évi közpénztári számadása.

49. Ugyanannak 1888. évi Erzsébet a'apítványi számadása.

50. Ugyanannak 1888. évi alapítványi számadása.

51. Ugyanannak 1889. évi közpénztári számadása.

52. Mindzent község 1889. évi leltári számadása.

53. Mindszent község 1889. évi szegényalapi számadása.

54. Mindszent község 1889. évi községi adó beszédési számadása.

55. Csongrád város árvaletéti számadása az 1880. évi augusztus 4-től 1882-ik év végéig.

56. Ugyanannak 1885. évi közpénztári számadása.

57. Ugyanannak 1885. évi kórházpénztári számadása.

58. Csongrád város 1886. évi kórházpénztári számadása.

59. Szegvár község 1889. évi közpénztári számadása.

60. Szegvár község 1889. évi szegényalapi számadása.

61. Szegvár község 1889. évi párbéri számadása.

62. Szegvár község 1889. évi leltári számadása.

63. Csany község 1889. évi közpénztári számadása.

64. Csany község 1889. évi leltára számadása.

65. Horgos község 1889. évi szegényalapi számadása.

66. Algyó község 1889. évi leltári számadása.

67. A számonkérőszék jegyzőkönyve.

Csongrád-sővényházi
ármentesítő és belv. szab. társulat
tervbe veendő
belviz rendezésének általános leírása.

— Folytatás. —

Az érintett csatornán kívül szükséges még a Dongér mentén a Péteri-tótól felfelé a Szt.-László-tóig, a Gátéren pedig a Fehér-tótól a Horváth-halomig a meder partig felérő tiltók és zárgáták alkalmazása, melyekkel a viznek rohamos lefolyása szabályoztatik, mert különben az a szorító gátakon átcsap és azokat elszakgatva, előnti a mélyen fekvő társulati árterületet.

A péteri-tótól és Fehér-tótól tovább a Szt.-László-tó és Horváth-halom felé egyelőre csatorna nem ásatnék.

Tartányul a Péteri-tó, Szt.-László-tó, Fehér-tó, Dobos-tó, Csaj-tó, stb. használatnak, melyek nyáron és őszön át szárazzá tételnek, hogy a tavaszi csapadék nagy részét befogadhassák.

A csatornának a Tiszába ömlésénél:

Tisza legnagyobb vízszine . . . 83.87

Tisza 0 vízszine 75.042

Másodpercenként levezetendő

vízmenyiség . . . . . 10 m³.

Mivel ezen mennyiség nem minden évben jelentkezik, a csatorna keskeny fenékre és enyhe oldal-lejtőre építendő, hogy tisztítása és fentartása sok költségbe ne kerüljön.

IV. C s a n y p e r c s o r a i ö b l ö z e t.

Vizgyűjtő területe kiterjed Sővényháza és Felső-Pusztaszar határaitra ez mintegy 12,000 kat. holdat tesz, melyről a levezetendő összes vízmenyiség 1.555,200 m³, a másodpercenként levezetendő vízmenyiség pedig 1.2 m³.

A levezetendő csatorna két ágból fog állani, ugymint: a fensiki vizek levezetésére szolgáló övcsatornából, mely a „Hármas”-nál kezdődik és az 1830-as ártér szélén vonul el a percsorai keresztöltésig, hol az 1830-as ártéri főcsatornába szakad, és az 1830-as ártérben fekvő főcsatornából, mely a keskeny morotva eréből indul ki, és lehetőleg a holt Tisza éren haladva jut a percsorai keresztgáthoz, hol egyesül az övcsatornával, onnét pedig egy ágba folyik a tervezett zsilip szorító gátjának kereszt-töltéséig.

Hogy az összefolyásnál baj ne álljon elő, mind az öv-, mind a főcsatornára tiltó teendő.

Ezen keresztöltéstől a Tiszáig a berendezés a töltésépítési alaptól történik. Tartányul a Dong-tó és az övcsatornával természetes összeköttetésben levő egyéb tavak és erek használhatók.

A főcsatornának a Tiszába ömlésénél a

Tisza legnagyobb vízszine . . . 83.3

Tisza 0 vízszine 74.57

V. N á d a s t ó i ö b l ö z e t.

Vizgyűjtő területe kiterjed Sővényház, Kistelek, Szeged, Sándorfalva határaitra mintegy 40,000 kat. holdat tesz, melyről a levezetendő összes vízmenyiség 5.184,000 m³, a másodpercenként levezetendő vízmenyiség pedig 4 m³.

Mivel a terep helyzete olyan, hogy a fensiki belvizeket az ártéri belvizektől nem lehet elválasztani és a fensiki belvizek belerohannak az ártérbe: ezen vízmenyiség

egy helyen vezetendő le a Tiszába, nevezetesen a Ludvári soroknál, hol a 88. számú tiszai átvágás által elvágott holt meder tartányul szolgál.

A levezető csatorna három ágból fog állani, ugymint: a nádastói ágból, mely a Nádastóból indul ki és a 88. számú átvágás által elvágott kanyarba ömlik, utközben felveszi a Dóczy-tó csatornáját, mely a Dóczy-tóból indul ki és a gyevi fok csatornáját, mely az algyői vasuti töltés környékén kezdődik. A csatorna a Nádas-tónál a Szeged-sövényházi társulat töltésénél egy tiltót kap, melylyel a fensiki vizek lefolyása szabályoztatik; a Nádas-tón felül Kistelek felé ezuttal nem vétetik tervezetbe semminemű munka.

A 88. sz. átvágás által elvágott holt kanyartól a Tiszáig a berendezés a töltés-építési alaphól történik és mint tartányos csatorna kezeltetik.

A csatornának a Tiszába ömlésénél a Tisza legnagyobb vízszine . . . 83.06
Tisza 0 vízszine 84.14

Másodpercenként levezetendő
vizmennyiség . . . . . 4 m³.

Ebből:
A tartány befogad . . . . . 2.6 m³.
Marad a zsilipnek . . . . . 1.4 m³.

A csatornák méretei a befolyandó vizmennyiséghez mérten lesznek meghatározandók, vagyis a keletkezésnél keskenyek és a földszinéből kiindulók, a Tiszába ömlés felé pedig fokonyként szélesebbek és mélyebbek.

A belviz rendezésének „mikéntjét“ még a folyó évben szükséges véglegesen elhatározni, hogy az annak megfelelőleg tervezendő zsilipek még ez évben és a tél folyamán elkészíthetők és a nagyméltóságú miniszteriumhoz elbírálás végett felterjeszhetők legyenek, mert csak úgy válik lehetővé a zsilipek kiépítését jövő tavasszal megkezdhetni. A zsilip-építés megkezdése pedig a jövő tavaszon tul semmi szín alatt sem halasztható.

A belvizrevdezésre vonatkozólag bátorodom még a következőket jelentei:

A belvizes terület nevezetesebb részeit két ízben utaztam be.

A másodizben tett beutazásnál azonszeme merült fel, hogy a Vidre és Gátér belvizeit előnyösebb lenne a kis-kun-szállási határon át a Fehér tóba és onnét a Dong-érbe vezetni.

Erre vonatkozólag kötelességszerűleg szerény nézetemet a következőkben bátorodom előadni:

Műszaki szempontból az eszme teljesen helyes s ha a Sós-tótól a Fehér-tóig vezetendő mintegy 10 kilométer új csatorna ásása, továbbá a csongrádi oldal felől szükségelt zargáták készítése, azután a Fehértótól a Dongér zsilipig vezető csatornának az így levezetendő 20 m³ vizmennyiség arányához leendő kibővítése, végre a dongéri zsilipnek 10 m³ vízemésztő képességről 20 m³ vízemésztő képességre k szélesítése kevesebb költségbe kerül, mint a Csongrád feletti nyílt csatorna, az esetben a Vidre és Gátérnek a Dongérbe vezetése mint olcsóbb megoldás — létesítendő.

Részemről — az árvédekezéseknél tapasztaltakból — csak azt említem fel, hogy

én inkább szeretem a rohanó és mennyiségileg biztosan meg nem határozható vizeket megosztani, és több helyen kisebb mennyiségben levezetni, mintha összehalmozni, mert kis vízmennyiségekkel könnyű elbánni és ha esetleg váratlanul szaporodnak is, nagy bajt nem okozhatnak, nagyokkal pedig mindig kétes és ha azokkal váratlanul szaporodniuk, a mi — mivel a levezetendő köbmennyiségek biztosan nem számíthatók — igen lehetséges, könnyen válságot idéznek elő, továbbá a szorító gátak között a természetes talaj fölé magasán emelkedő vizet, a szivárgás tekintetéből nem gondolok jónak sokasítani.

(Folyt. köv.)

UJDONSÁGOK.

Csongrád, 1890. decz. 28.

— T. olvasóinknak, valamint munkatársainknak boldog új évet kívánunk.

— Dr. Szivák Imre országgyűlési képviselőnk január hó elsején körünkbe érkezik és több napig fog itt maradni.

— Személyi hír. Dr. Bojniczer Antal városunk köztisztviselőiben álló főorvosa, ki két hétig a fővárosban tartózkodott a Koch féle beoltás elsajátítása végett, már haza érkezett.

— Halálozás. Témer Józsefné, helybeli mézáros neje hosszas szenvedés után elhalálozott temetése hétfőn volt a közönség nagy részvéte mellett.

— Érdekes felolvasással egybekötött gyermekünnepélyt rendezett a f. hó 23-án délután 4 órakor Ehrlich Laura kisednevelő a helybeli kisednevelő intézetben. A kisasszony ez alkalommal az „óvoda“ czélját és eszközeit ismertette. Felolvasása körülbelül egy és egy negyed órát vett igénybe. Hozzá vagyunk szokva, hogy nálunk semmiféle közdolgát nem lelkesülnek, így történt, hogy a felolvasáson is kevesen vettek részt. Pedig Laura kisasszonynak valóban kellemes felolvasása kiérdemelte volna különösen a szülők és a tanügybarátok figyelmét. A felolvasást a hallgatóság élénken megélt. Ezután vette kezdetét egy oly érdekes ünnepély, melyről csak annak lehet fogalma, ki saját szemével látta. A terem közepén egy nagy karácsonyfa volt felállítva és megrakva csecsebecsékkel, czukorkákkal és temérdek viaszgyertyával. Midőn a viasz gyertyákat meggyújtották, bebocsájtották a kicsinyeket. Elképzelhető, hogy mennyire örültek a kicsinyek a fényes karácsonyfa felállításának. Ha engedélyt kaptak volna, egy perc alatt meglett volna fosztva a karácsonyfa minden ékességétől. Előbb azonban a kisasszony parancsszavára szépen körbe fogódzva köfül vették a karácsonyfát és elénekelték a „karácsonyi dalt“. De még ez sem volt elég, hanem most meg kellett mutatni azt, hogy az ovodát nem hiába látogatták. Mind egyik apróságnak ki kellett rukkolni vagy egy szülő énekkel vagy egy verssel. Csak is ezután osztották ki közöttük a karácsonyi ajándékot. Erre már elmondhatjuk, hogy méltó szemrehányást tehetnek

magoknak, kik ezen valóban lélekemelő ünnepélyen részt nem vettek. Mert ennyi és az örömtől sugárzó gyermek arcot, csak is képzeletükben, a menyői angyalkák serege közt személtethetnek.

— Jégpálya. A korcsolya sport kedvelői bizonyára örömmel veszik tudomásul, hogy újévtől kezdve rendszeren öntözött és tisztított jégtest fog rendelkezésükre állni, amennyiben többen összeálltak a czélből, hogy a serházügyi holt Tiszán gondozott és minden tekintetben megfelelő jégpályát tartsanak fenn a korcsolyázók részére.

— A csongrádi gazda-ifjúság 1891. évi évi január 6-án, vízkerezt napján, tartja meg táncmulatságát Szilávik János vendéglős helyiségében.

— Az önkéntes tűzoltók alakuló gyűlése mint értesülünk, újévnapjára lesz össze hiva.

— Eredménydus vadászat. A „csongrádi vadásztársaság“ a f. hó 24-én vadászatot rendezett a kilenczesi pusztán. Daczára annak, hogy a társulati tagok közül csak négy puskás vett részt, mégis 28 nyulat és egy foglyot lőttek.

— Vivőmesterek versenye. Konyai Kiss Albert az „arany érdemkereszt“ tulajdonosa, ki a multkor Makón a Varsói vivőmestert le yőzte, legközelebb Aradon fog megmérközni Benedek Gyula szabadkai vivőmesterrel. Benedek Gyula néhány évvel ezelőtt kihívta a budapesti összes vivőmestereket és ott is fényes győzedelmet aratott. Mi kik Konyai Kiss Albertet ösmerjük, hiszük, hogy Benedek meg fogja találni benne méltó ellenfelét.

— Az ó-besenyői hiána. A torontál-megyei Ó-Besenyő község róm. kath. temetőjében a sirokat már hosszabb idő óta egy lelketlen egyén nagy vandalizmussal beszenyezte és feldulta. A mult héten a temetőőr éppen galád munkáján kapta rajta a hiénát, kiben Rankov Roko bolgár parasztra ismert. — Rankov menekülni igyekezett, de az őr követte és tetlegességre kerülvén a sor közöttük, az őr súlyos sérüléseket szenvedett. Rankov ellen a bünyfenyítő vizsgálat megindítatott.

— Az ojtványok veszedelme. Nincs nagyobb ellensége a fiatal ojtványoknak, mint a nyulak, különösen akkor, ha télen nagy havazások vannak, Volt rá eset 1888-ban hogy az új szőlők között, ezekre menő károkat okoztak. Azonban elmondhatjuk, hogy ezen károknak maguk a szőlő birtokosok az okai, mert ha az ojtványokat sással vagy kukoricza szárral bekötözik, vagy ha csak egyszerűen bemeszelik, tökéletesen megvédik a nyulak pusztítása ellen. Ezen eljárást ajánljuk a szőlő és kert tulajdonosok figyelmébe. Különben a t hisszük, hogy a csongrádi vadásztársaság megfogja tizedelni tapos füleket.

— Mihez tartás végett közöljük Csongrád város által a f. évi augusztus hó 31-iki árverés útján kiadott vadászterületeket: I. Terület: Bokros, mámai és győjai hyphoticális földeket elválasztó vonal. Az Erzsébet erdő szélé — a halesi szőlők külső vonalától a mámai csárda mellett elvonuló tanyák széléig. Kivette a „csongrádi vadásztársaság.“ — II Terület: Pest-pilis-solt és Kis-Kun-megye határától a régi tanyák területe a félegyházi országútig s a szőlők mellett elvonuló pesti országútig. Kivette a „csongrádi vadásztársaság.“ — III Terület: Az Erzsébet erdőn alól a mámai rét és a Tisza által határos öreg szőlők, egész a város széléig és a pest-félegyházi, kecakeméti országútig. Kivette: a „csongrádi vadásztársaság.“ — IV. Terület: A pest-félegyházi országúton alól eső tanyák, az e mellett elvonuló hyphoticális földek széléig az összes urbéres tanya telekkel. Kivette Patak Fekete József. — V. Terület: A pest-félegyhá

országuton alól eső hypothecális földek a kilenczes és a bökény illetve ezen területek a Tisza által határolt vonalig. Kivette: a csongrádi vadásztársaság. — VI. Terület. A Tiszántuli összes rétek és mentett rét. Kivette a csongrádi vadásztársaság.

— **Milliomos halála.** Nagy András János tegnapielőtt három heti szenvedés után H. Mező Vásárhelyen meghalt. Halála messze területen keltett általános részvétet, mert Nagy nem csak arról volt híres, hogy mint szegény szülők gyermeke, esze és szorgalma által nagy vagyonra tett szert, de arról még inkább, hogy a szegényeknek mindenkor bőkezű jótévedője volt s a nagy vagyon ápnésséggel nem tette elbizakodottá, hanem megmaradt egyszerű polgáremsternek mindvégig. Ő az a Nagy András, aki néhány év előtt a h.-m.-vásárhelyi híres ártézi kutat építtető 32 ezer frt költséggel. Halálából a városi tanács a városháza számára lefestette arczképét. Mint hírlík, százezrekre menő vagyonát jótékony célokra hagyta.

— **Serecsétlenség.** Lubi Farkas karácsony napján a tanyáról jövet a Vidre hidjáról szánkozával együtt lefordult s oly serecsétlenséggel esett, hogy bal karját eltörte.

— **Egy éhes utonálló** támadta meg a f. hó 23-án este Váradi Jakab helybeli fűszer kereskedő szolgáját, ugyan is a leány gazdájának vacsorát vitt az üzletbe. A fő-téren egy rongyokba burkolt csavargó megtámadta, a hóba tőpörte és az ételt erőszakkal elvette, de hogy a száját illedelmesen megtölthesse az asztalkendőt is magával vitte.

— **Czigány karaván tartózkodik** a kilenczesi földeken. A cigány rajkók akár csak a nyár közepén, egy pofa bagóért meztelen lábbal is vígan járják a róka tánczot.

— **Szökött honvéd.** Szegeden egy Halász Ferencz nevű honvéd arra gondolt, hogy ő vig karácsony-estét csap magának. Megirigyelte a szabadságot bajtársakat is, akik egész nap ragyogó arczzal jártak keltek a kaszárnya folyósóin s izgalommal várták az órát, melyben a kaszárnyai rideg kört a meleg családi fűszerekkel cserélhetik föl. Halász Ferencz elkapva a szabadság és dinom-dánomra való vágyástól, eltávozott a kaszárnyából, de elvitte magával Bakonyi ezredes értékes ezüst dohány-szelenezését, továbbá Wolf őrmester íróasztalát feltörte és onnan 4 frotot lopott el. A szökévény hadfit nyomozzák.

Közgazdaság.

A méz

mint élelem és orvosság.

— Dennler után. —

I. A méz mint tápláló szer.

Már a legrégebb népek is nagy becsben tartották a mézet, s azok gyűjtőjét a méheket, szorgalmasan és szeretettel ápolták. Az egyiptomiak és a régi hindusok sir feliratai, nem különben a szentírás, a görögök és rómaiak írásai is tanuskodnak erről. Azelőtt a mézből Hellas és Itáliában nagyon sok fogyasztatott el, a gyümölcsök vele conserváltattak, az étel és ital is vele lett édesítve. A görög és spanyol bo-

*) A Magyar méhészet egyesülete. Dennler J. után egy hasznos utasítást adott ki, a mézről. Mivel a magyar kormány a legújabb időkben a méhészetet minél nagyobb körben iparkodik terjeszteni, ennélfogva időszerűnek tartjuk, a kiadott munkából az érdekesebb dolgokat közölni.

rokat még most is mézzel keverik, melytől azok kellemetes íz nyernek. A méz adja meg a madérez bor különös jó ízét is, mit mi oly nagyra tartunk.

Mint általában ismeretes, még néhány századdal ezelőtt a méz fontos szerepet játszott a mézsör készítésénél nem csak Némethonban, hanem az egész éjszak Európában.

A cukor általánosabb használata a mézfogyasztás hanyatlását vonta maga után. Újabb időben azonban a mézet már érdeme szerint becsülik, s méltán, mint azt az egészségügyi lapok, — orvosi szakközöny — alábbi jelentéseiből is láthatjuk.

„Ha a méz használata érdekében szót emelünk, az csak azért történik, mert a méz oly tápanyag, melynél jobb nem lehet, különösen tekintve könnyű emészthető voltát, tápláló erejét s kellemetes ízét. A mint például a víz a véredényekbe közvetlenül átmegy, mint a tiszta olaj is bizonyos mennyiségben a vérrel tökéletesen áthatsonittatik, s a testben a felhasználásig megmarad; ugy válik vérré a méz is, a nélkül hogy belőle valami át nem hasonított rész legcsekélyebb maradéka vissza maradjon. A méz testünkben végbe menő vegyi átváltozásnál melegítésre és az élet-erő fejlesztésére szolgál, s ekkép a legkitűnőbb tápszerek egyike. A testünkbe jutott méz valóban a miénk is marad, s az anyagcsere rendje szerint felhasználatik.

Tirol és Helvetiában utazó turista, mézzel gazdagon ellátott reggeli után felüdülnek, erőteljesebbnek érzik magát mint otthon, s ez nem képzelődés, mert minden csepp mézzel, melyet kenyérére ken, — a legfinomabb vaját felülmúló — tápláló élelmi szerrel látta el magát.

A tiszta színméz könnyű és gyorsan emészthető anyagokat tartalmaz, miért is ajánlatos oly ételekkel élvezni, melyek kevésbé emészthetők.

A méz mint gyermek táplálék.

Gyorsan növvő, s ez oknál fogva halovány színű bábgyadt gyermekek ösztönszerűleg érzik miben találnak bajuk ellen orvoslást. Felette vágnak az édességek után s alig telnek be velők.

Bajukon épen a méz segít legjobban, azért is épen nekik való. Különbösen is tisztasága és jó ízénél fogva az édességek legkitűnőbbike. A mézet ők úgy is szeretik s a legjobb cukornál is többre becsülik. A szülő gondoskodjék gyermeke testi fejlődéséről, s adjon neki naponként mézet.

b) A méz reggelire.

A méz erősítő- és melegítőleg hat, ha reggelire is élvezzük. Könnyű emészthetőségénél fogva különösen még a korosabb egyéneknek is ajánlatos. A nép azt tartja, hogy aki megakar öregedni, éljen mézzel, őseink eledelével. Maradjon a reggeli tej, kávé stb. de azt mézzel édesítsük, a kenyérré mézet kenjük. Ez a legegészségsébb, legtáplálóbb és a legjobbizú reggeli.

II. A méz mint orvosság.

A méz nem csupán az egészségesek asztalán kedves élelmi szer, de a betegnek is kiváló gyógyszerül ajánlatos. A gyógyintézetekben a méz et rendes gyógyszerül használják. Sok szenvedő fojtós köhögéstől, mell- és torokbajától néhány kanálnyi méz által megszabadult s pedig ez igen egyszerű s kellemes módja a gyógyulásnak. Számos öregebb koru személy szűkmellűségben szenvedvén, kivált éjszakán át sokat szenvednek e bajban, pedig mily könnyű szerrel találhatnak enyhülést — egy kanál méz használata által.

A beteg ott keresi a gyógyulást ahol találja. Nem ritkán n különféle gyógynöve-

nyek leveleinek s gyökereinek forrázatát lelkiismeretes pontossággal iszunk; miért nem folyamodunk a növények virádjának nektárjához, mint a legfinomabb s legkiválóbb alkatrészehez a növény világnak?

Örverdetes, hogy az újabb időben tudományosan képzett orvosok figyelme a mézre is irányult s e kitünő terményt a betegeknek is ajánlják.

Az utóbbi időben egy híres orvos szakközlönye utján oda nyilatkozott, hogy a méz gyógyszer gyanánt sok esetben sikerrel használható, sőt azt e tekintetben semmi nemű cukorral pótolni nem lehet. Többi között azt mondja: „A méz a gombaképződést megsemmisíti s azért régtől fogva a csecsemők száj kiütésénél sikerrel használatik.

„Liszttel péppé keverve, a legjobb szer kelések ellen“.

„Belsőleg használva, a méz megbecsülhetetlen; használata által elmúlik a ke dődő köhögés, nátha, hurut, sőt a diphteritis is csirájában elfojtható, miután a képződő bakteriákat s gombákat megsemmisíti.

„A szájüreg a gége s légző szervek bajai ellen kivált a tiszta pergetett méz, kitartó használat és megfelelő életmód mellett, kimaradhatlan gyógyulást eredményez“.

„Minden 15, 20 és 30 perczen egy kávé kanálnyi meleg méz a hurut-főle bajoknál meglepő javulást idéz elő. Sok tüdővész s más gyomorhaj keletkezésében mulna el a méz használata mellett.

„Minden családnál néhány üveg perg-méznek kellene mindig kéznél lenni, hogy a netáni észlelt hűtések és affektiókál azonnal használathassék. Nem ritkán életünket mentjük meg ez által“.

(Vége köv.)

N y i l t t é r . *)

Az „ipartestület“ béli meghívója, mely a napokban kibocsájtott, gyarló és hibás kiállítású. Nem tudom elképzelni, hogyan küldhette ezt szét a rendező bizottság. Szeretném tudni, hogy melyik nyomdában állithatták ki e gyalázatos és minden kritikán aluli munkát?

E nyomda pedig maga is szégyelte e gyalázatos kiállítású meghívóra firmáját rátenni, — meggyőződéseim szerint csakis helyben készülhetett, mivel vidéki nyomdából ily szégyenletes munka nem kerül ki, — mire felhívom a helybeli pénzügyorség figyelmét.

Nemrég szinte egy gyalázatos kiállítású meghívó készült az izr. nőegylet részére; de az éber rendezőség nem bocsájtotta ki, hanem más célra használta fel... és az utolsó napokban a „Tiszavidék“ nyomdájában nyomtatott meghívókat küldte szét.

Választól nem tartok, mert van egy német közmondás, mely azt mondja: „Lasst dach püffu, lasst dach schlogn; nur e Rebaeh sollst dach hobn.“

—sz. — k.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk.

Szerkesztői üzenetek.

K. V. R. helyben. — Hosszas hallgatásának okát el nem képzelhetjük.

U. R. M. Sopron. — A magot megszedtem, könyvet azonban hiába várom.

Felelős szerkesztő: ÉDER JÁNOS.

Kiadótulajdonos: SZILBER J.-né.

SZILBER JÁNOSNÉ
KÖNYVNYOMDA, KÖNYVKÖTÉSZEZET,
KÖNYV- ÉS PAPIRKERESKEDÉSE
Csongrád, magtár-utca 41.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy a 30 év óta fennálló könyvkereskedés- és könyvkötészetemhez ujonnan berendezett

K Ö N Y V N Y O M D Á M A T

ismét a mai kor igényeinek teljesen megfelelő új mintájú betűkkel nagyobbítottam, minélfogva bármilynemű nyomtatványok, úgymint: Művek, hírlapok, röpiratok, körlevelek, gyászlapok, meghívók, tánczrendek, névjegyek stb. a legdiszesebb kiállításban és mesés olcsó áron készíttetnek.

Kész hivatalos nyomtatványok, albumok, regények, novellák és imakönyvek
 dus választékban kaphatók.

Az 1891. évre szóló naptárak bolti áron kaphatók.

Fél évre 2 frt.

MÁSODIK ÉVFOLYAM.

Fél évre 2 frt.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A

„TISZAVIDÉK”

VEGYES TARTALMU HETILAPRA. (Szerkeszti: Éder János.)

Az újév beálltával lapunk második évfolyamába lép; kérjük a nagyérdemű közönség szíves pártolását. A lap, mint eddig, úgy ezentul is a város és megye javán és előmozdításán fog törekedni.

Azon t. előfizetőknek, kik egy fél évre előfizetnek, különös kedvezményül a „TISZAVIDÉK” ezimű naptárt ingyen és bérmentve küldjük.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 4 frt. | Fél évre . . . . . 2 frt.
 Negyed évre . . . . . 1 frt.

Kiváló tisztelettel

SZILBER JÁNOSNÉ
 KÖNYVNYOMDA, KÖNYVKÖTÉSZEZET, KÖNYVKERESKEDÉSE
 a „TISZAVIDÉK” kiadóhivatala.
 CSONGRÁD, (magtár-utca 41.)